

Guia didàctica

El planeta del foc

Educació Secundària

Si ets de les que pensen coses com: Els joves no s'interessen per res. Els joves no llegeixen. La Pau és avorrida. No hi ha espai al currículum per tractar la no violència, etc. Doncs aquesta guia didàctica és per a tu.

I si penses tot el contrari, també.

En el primer cas perquè descobriràs un camí apassionant que podràs fer amb els teus alumnes cap a temes universals des d'una lectura - aparentment-senzilla. I en el segon cas, si ets una persona convençuda i saps que només la Pau és el camí, aquí trobaràs unes activitats que t'ajudaran a obrir camins i a acompanyar als teus alumnes a aprofundir en temes directament relacionats amb el compromís de la no violència.

La guia didàctica que tens entre les mans respon a principis globals de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible i és una eina que permet treballar els **Objectius de Desenvolupament Sostenible** (ODS). La lectura i les activitats del *Planeta del Foc* permeten posar l'accent en l'objectiu 16: **"Promoure societats pacífiques i inclusives per tal d'aconseguir un desenvolupament sostenible, proporcionar accés a la justícia per a totes les persones i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells."**

Des d'aquesta guia didàctica també es dona resposta a competències transversals i aprenentatges basats en situacions del **currículum** competencial.

"Els reptes que té plantejats el món actual —divers, desigual i complex— demanen coneixements de tot tipus —teòrics, pràctics i de valors— per poder avançar en la comprensió dels fenòmens socials, actuar per millorar les condicions de vida de l'entorn, integrar-se i participar en la vida democràtica, entre d'altres. Això demana que els nois i noies adquireixin les eines d'observació i anàlisi, els models interpretatius i els mètodes de treball a partir dels quals puguin observar, valorar, interpretar i actuar en el món que els envolta de manera crítica, reflexiva i responsable"

Currículum Competències bàsiques de l'Àmbit social.

Ciències socials: geografia i història

Les activitats que es proposen en aquesta guia didàctica pels joves de més de 12 anys són activitats que es poden treballar en el marc dels següents **àmbits**:

- L'Àmbit de Cultura i Valors ètics de 1r a 4rt d'ESO. Especialment per fer el treball de l'educació per la Pau.
- L'Àmbit social. Ciències socials: geografia i història. Permeten fer una mirada crítica de passat i present.

Activitat: Què ens està passant?

Treball a partir del Teatre-acció des del Planeta del Foc.

El Teatre-acció és una activitat de teatre interactiu que complementa les accions o activitats existents per tal de treballar algun tema candent dins del grup i entre totes, trobar respostes o reflexions que ajudin a “solucionar” de manera efectiva i coral una situació conflictiva. En aquest cas utilitzarem la informació que ens dona el llibre *El Planeta del Foc* i una proposta de Teatre-Acció per tal de reflexionar sobre, la prevenció i la sensibilització de la violència.

Podem aprofitar per treballar temes com: La violència en la vida familiar, violència entre iguals o bullying, la violència contra les noies i les actituds identificades com a masculistes, els maltractaments per negligència, etc.

Desenvolupament de l'activitat:

1. En un primer moment es demana als alumnes que **llegeixin** el conte *El Planeta del Foc*. Si veiem que el fet de llegir un conte els hi pot semblar poc adequat, es poden passar les imatges del llibre en pantalla, acompanyat de la narració oral (tipus podcast). Podem optar també per iniciar l'activitat amb classe invertida - *Flipped Classroom* - i així quan arribem a l'aula cadascú ja ha tingut una aproximació als continguts del llibre i podem abordar l'activitat des de les percepcions personals que han tingut un temps per “madurar” en la reflexió.
1. Un grup d'alumnes es prepara la **representació** d'una situació que hagi succeït de manera real a l'escola. Ha de ser una situació on hi hagi hagut algun tipus de violència i es planteja la reacció que hi va haver de manera teatralitzada però amb un to realista.
1. A partir d'aquí es genera un **col·loqui** sobre el què hem vist en el Teatre-acció (2).
1. S'aprofitarà l'acció que s'ha donat per fer-los **reflexionar** sobre:
 - a. Què ha passat?
 - b. Què en pensem de les reaccions?
 - c. Com es podria haver reaccionat per a que la situació no esdevingués violenta o no generés més violència?
 - d. Com es podria haver evitat?
 - e. Etc.
2. L'activitat consisteix en que entre totes les persones assistents s'ofereixen possibles actituds noviolentes que es podrien haver donat.
3. Un cop plantejades aquestes es representen també en directe, passant de públic a actors i d'actors a públic en el mateix procés de reflexió-acció.

Activitat: Què ens està passant?

Per tal de preparar-la conversa es suggereix buscar i trobar referents als espais web següents:

- <https://lluitanoviolenta.cat/el-planeta-del-foc>
- **Projecte Sistema Civil de Defensa Noviolenta Catalana**
www.lluitanoviolenta.cat/projecte-defensa-noviolenta
- **Projectes de Forces de pau noviolentes**
www.nonviolentpeaceforce.org
- Brigades de Pau Internacionals <https://www.pbi-ee.org/grupos-nacionales/estado-espanol/nuestro-ambito-d...>
- **Centre Delàs**
http://centredelas.org/linies_recerca/pau-i-noviolenca/
http://centredelas.org/linies_recerca/seguretad-i-defensa/
- **Fundipau**
<https://fundipau.org/gdams-dia-mundial-daccio-sobre-la-despesa-militar/>
- **Servei Civil Internacional**
www.scicat.org
- **Fundació Carta de la pau dirigida a l'ONU**
<https://cartadelapau.org/pau-possible/>

Més informació i formació:

- **Institut Català Internacional per la Pau. Recerca i sensibilització**
www.icip.cat
- **Escola Cultura de Pau. Recerca i formació**
<https://escolapau.uab.cat/ca/>
- **Lluita noviolenta. Banc de recursos i formació**
www.lluitanoviolenta.cat

Es pot treballar des de:

- Història contemporània. A 3r i 4rt d'ESO
- 1714: Promoció cultura de la pau
- Conflictes del s.XX (Guerres Mundials) - Descolonització (Índia) - Gandhi)

Activitat: I ara què fem?

En aquesta activitat els alumnes escolliran un conflicte que estigui succeint en el moment present en algun lloc del món (dissortadament sempre comptarem amb algun exemple).

Els alumnes han de fer un treball de contextualització i anàlisi que posteriorment hauran de presentar als seus companys i companyes.

El format de presentació pot ser el que desitgin: un video, una presentació, etc.

Han de poder fer una presentació el més clarificadora possible del conflicte:

- Emplaçament
- Actors
- Detonants del conflicte
- Situació actual,...
- I a partir d'aquí ens imaginem que som equips de PREVENCIÓ.

Desenvolupament de l'activitat:

Per petits grups cal treballar possibles solucions al conflicte que estiguem treballant.

Aquest treball cal presentar-lo per escrit i ha de tenir uns elements bàsics:

Anàlisi del conflicte:

1. Analitzar el context extern (identificar qüestions socio polítiques, econòmiques, mediambientals, geogràfiques i històriques)
2. Analitzar les parts del conflicte (identificació dels actors clau, els seus interessos i posicions).
3. Identificar les causes i els desencadenants (tant els evidents com els que potser no ho són tant)
4. Identificar la dinàmica del conflicte (cap a on va i quines oportunitats de resolució hi ha actualment).
5. La part creativa del treball però es troba en com es podria treballar per PREVENIR/ ATURAR el conflicte escollit.

Per a la realització d'aquesta última part del treball es recomana als alumnes consultar les següents fonts:

- a. Consultar la web: <https://lluitanoviolenca.cat/el-planeta-del-foc>
i en especial consultar les fonts:
- <https://www.elcritic.cat/opinio/marti-olivella/si-volem-la-pau-que-hem-de-fer-125354>
 - <https://www.icip.cat/ca/publication/construir-un-estat-segur-i-en-pau-seminari-estat-de-pau/>

Activitat: I ara què fem?

Això els ha de portar a fer un treball d'anàlisi geopolític, cultural i històric previ. I posteriorment ha de ser la llavor per poder fer créixer idees resolutives creatives sent el més realistes possible.

És una activitat que demana més de l'observació, la reflexió, la creativitat i la capacitat de redactar i endreçar la informació generada. Alhora que els fa partíceps en primera persona d'una possible resolució no violenta d'un cas real.

Es pot treballar des de:

→ Història medieval. Societat feudal. A 2n ESO : I ara què fem?

- Violència feudal. Els mals usos → discriminació, abús de poder, el paper de les dones.
- Espanya medieval : Convivència religiosa a Al·Àndalus ?

Activitats complementàries: SYMBALOO i PADLET

Com a treball complementari a les dues anteriors activitats, animem a totes les persones docents a seguir investigant juntament amb els seus alumnes a través de les organitzacions i entitats que treballen per la desmilitarització, el desarmament i la resolució dels conflictes de manera pacífica. I molt especialment des de les entitats que treballin al nostre territori.

Ja sigui com a activitats prèvies, durant o després de les activitats presentades anteriorment, es suggereix la creació d'espais virtuals col·laboratius on totes les cerques i aportacions puguin ser creades, desades i consultades per tothom.

Symbaloo

→ En aquest sentit poden crear un webmix de Symbaloo sobre la Pau que pugui ser consultat obertament i es deixi com a eina de treball de consulta habitual pels alumnes i professors.

Padlet

→ També podem crear un espai virtual Padlet. Aquesta plataforma digital ofereix la possibilitat de crear murals col·laboratius. Es pot emprar com a una pissarra virtual col·laborativa on poden treballar al mateix temps i en un mateix entorn alumnes i professors. Aquí podreu presentar recursos multimedia (videos, audio, fotografies i documents).

Una primera activitat col·laborativa i de reflexió pot ser buscar un eslògan (títol) entre tots per al Padlet.

Aquesta primera activitat permet que s'apropiïn de l'espai des de la seva concepció i ja d'entrada hagin de reflexionar sobre quin és l'objectiu d'aquest Padlet i quins podrien ser els seus possibles continguts i utilitat.

Ja que hem fet la feina, compartim-la!

Estem fent difusió de pràctiques i reflexions que ens han de portar a una actitud no violenta com a manera d'entendre les relacions al nostre món.

Per aquesta raó és important visibilitzar el que fem i que els infants es puguin reconèixer en aquesta pràctica, sent part de la web del Planeta del foc.

T'ha agradat com ha quedat el resultat de l'activitat que heu dut a terme?

Us voleu veure publicats a la web del planeta del foc
www.elplanetadelfoc.cat?

Feu-nos arribar els textos, les imatges i/o els videos a:
info@luitanoviolenca.cat

Recordeu indicar: centre, curs i persona referent que ha fet possible l'activitat.

Nota:

Assegureu-vos que totes les persones que surtin a les imatges tinguin els drets d'imatge acceptats per poder ser penjats a la nostra web. Gràcies!

Aquesta guia ha estat elaborada per Rosa Naudi i Comella, mestra i antropòloga compromesa en la divulgació de continguts en nou formats, patrimoni, cultura i de la cultura de pau.

Agraïments a la col·laboració de l'Anna Alarcón per la revisió de les activitats dirigides a secundària. Agraïments també al mateix Martí Olivella per les seves aportacions inestimables des de la saviesa i expertesa en la pràctica i la divulgació de la noviolència. I sobretot agraïments a tots els nens, nenes i joves que guien el meu dia a dia i em fan de far per recordar que hem d'aprendre els uns dels altres, que els infants són també mestres i que no hem d'oblidar que les persones adultes som referents. Sempre estem a temps de construir un Planeta blau més just on totes hi tinguem cabuda des de la pau.

No estem soles, som moltes persones, fem-ho juntes!

